

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2012. május 25.

KÖZGAZDASÁGI ALAPISMERETEK (ELMÉLETI GAZDASÁGTAN)

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

Fontos tudnivalók

A javítás során a tanuló által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával fel kell tüntetni a részmegoldásért megítélt részpontszámokat, és meg kell jelölni a hibátlan megoldást, illetve az előforduló hibákat és a tévedéseket. **Egy feladat megoldásáért járó összesített pontszámot az előre nyomtatott mezőbe írja be, ebbe a mezőbe csak egész számot írhat!** A feladatlap végén található összesítő táblázatot értelemszerűen kell kitölteni.

A feladatoknál többféle megoldás is elképzelhető, ezért előfordulhat, hogy a javítási útmutatóban közölt eljárástól (v. szöveges megnevezéstől) eltérő a megoldás. Ha a megoldás szakmailag korrekt elemekre épül, az eljárás kellően részletezett, és helyes eredményre vezet, akkor ezekért a megoldásokért is a teljes pontszám jár.

A pontszámok odaítélésénél a következő elveket kell követni:

1. A teljes pontszám csak hibátlan feladat megoldásért adható meg.
Hiányzó válasz esetén a válaszáért adható részpontszámot le kell vonni.
2. Logikailag helyes eljárással, de számolási hibával megoldott feladatnál a részpontszám felét le kell vonni a hibavetés helyén. A feladat későbbi részében a logikailag jó megoldás a tovagyrűző számbeli eltérés ellenére is teljes értékűnek számít, tehát a későbbi részpontszámokat egyetlen számolási hiba miatt nem kell csökkenteni. Az összesített pontszám megállapításakor alkalmazza az alábbi eljárást: **a pontszámot a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve kell beírni (pl.: 23,33 pont kerekítve 23 pont, 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont, egész szám esetén nincs teendő.)**
3. Logikai hiba esetén a hibavetés helyén nem jár pont, a további hibátlan lépésekért viszont megadható a fele pontszám. Az összesített pontszám megállapításakor alkalmazza az alábbi eljárást: **a pontszámot a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve kell beírni (pl.: 23,33 pont kerekítve 23 pont, 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont, egész szám esetén nincs teendő.)**
4. Egy feladatnál csak egy megoldás értékelhető.
5. Igaz–hamis kérdéseknél a hibás megítélés mellett az önmagában szakmailag helyes indoklásért 1 pont adható.
6. A III. részben található feladatok részpontszámai tovább nem bonthatók, ezektől eltérni csak az előbbieken említett számolási hiba esetében lehet.

I. Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok

Feleletválasztás

(20 pont)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
B	C	A	D	B	C	C	A	A	D

Minden helyes válasz 2 pontot ér, maximális pontszám 20.

II. Szöveges (kifejtendő) feladatok

1. Igaz-hamis állítások

(6 · 2 = 12 pont)

Sorszám	Válasz	Pontszám
H	1) A kereszt-árrugalmasság pozitív előjele miatt azt is tudjuk, hogy a körte és a szilva helyettesítő termékek, tehát ha a körte ára nő, a drágább körtét a fogyasztó szilvával helyettesítheti, várhatóan több szilvát és kevesebb körtét vásárol.	1 + 1 pont
H	2) Csak akkor beszélhetünk rugalmas keresletről, ha a keresletváltozás nagyobb mértékű, mint az árváltozás, azaz $ \epsilon_p > 1$. vagy Ha az árrugalmasság kisebb, mint 1, akkor a jószág kereslete rugalmatlan.	1 + 1 pont
H	3) Ha a normál profithoz az elszámolható implicit költséget adjuk hozzá, akkor az implicit költséget kapjuk. vagy A gazdasági költség az explicit és az implicit költség összege.	1 + 1 pont
H	4) A fogyasztási határhajlandóság azt fejezi ki, hogy mennyivel változik a fogyasztás egységnyi jövedelem változás hatására, azaz $\hat{c} = \Delta C / \Delta Y$.	1 + 1 pont
I	5) A költségvetés bevételei oldala növekszik, ha az adót növeljük, ezért a hiány csökken.	1 + 1 pont
I	6) Az import ellenértéke a külföld számára bevétel, az export pedig kiadást jelent. Ha $IM > X$, akkor az $S_K = IM - X$, pozitív lesz.	1 + 1 pont

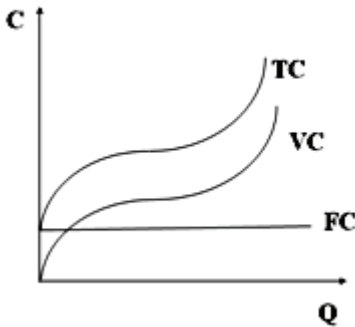
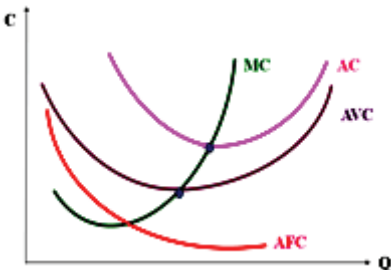
2. Definíciók

(4 · 2 = 8 pont)

Sorszám	Válasz	Pontszám
A)	A pénz közvetíti az áruk cseréjét, adásvételét.	2 pont
B)	Az a pénzmennyiség (készpénz és bankszámlapénz), amelyet a bankrendszer a gazdaság rendelkezésére kíván bocsátani.	2 pont
C)	A gazdasági szereplők által tartani kívánt készpénz és bankszámlapénz összege.	2 pont
D)	A kereslet növekedése változatlan kínálat mellett idéz elő árnövekedést.	2 pont

3. Kifejtő kérdés

(2 · 4 = 8 pont)

Szempont	Válasz		Pontszám
Összköltség függvények	<p><i>Összefüggések (2 pont)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - $TC = FC + VC$ - a TC követi a VC függvény menetét, mindkettő először lassulva, majd gyorsulva növekszik, közöttük a különbség mindig = FC, amely állandó - a TC függvény kezdőpontja az FC, a VC függvény az origóból indul <p><i>Pontozás:</i> bármely két jó válaszáért a pontszám megadható</p>	<p><i>Ábra (2 pont)</i></p> <p><i>Pontozás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - A részpontszám nem bontható, az ábrán minden függvénynek és jelölésnek szerepelnie kell. - Hiányos vagy hibás ábra nem pontozható. - Jelölés nélküli ábra nem pontozható. 	2 + 2 = 4 pont
Egység/átlagos költség-függvények	<p><i>Összefüggések (2 pont)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - az AFC folyamatosan csökken és mindig pozitív, az AC, AVC és MC függvények U alakúak - az AC az AVC fölött halad, a két függvény különbsége az AFC, tehát a két függvény közelít egymáshoz - AC minimuma az AVC minimumától jobbra található - az MC az AC függvényt alulról a minimumában metszi - az MC AVC függvényt alulról a minimumánál metszi <p><i>Pontozás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - bármely két jó válaszáért 1-1 pont adható. - maximálisan a válaszáért 2 pont adható. 	<p><i>Ábra (2 pont)</i></p> <p><i>Pontozás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - A részpontszám nem bontható, az ábrán minden függvénynek és jelölésnek szerepelnie kell. - Hiányos vagy hibás ábra nem pontozható. - Jelölés nélküli ábra nem pontozható. 	2 + 2 = 4 pont

4. Kiegészítés**(3 · 2 = 6 pont)**

Sorszám	Válasz	Pontszám
1)	a) 1986	1 pont
	Indoklás: 1986-ban kúszó inflációról, míg a többi évben vágató inflációról beszélhetünk.	1 pont
2)	a) 1994	1 pont
	Indoklás: 1994-ben vágató inflációról, míg a többi évben kúszó inflációról beszélhetünk.	1 pont
3)	c)	1 pont
	Indoklás: Ez az állítás igaz, a többi állítás pedig hamis.	1 pont

5. Elemző és értékelő feladat**(6 · 1 = 6 pont)**

Sorszám	Válasz	Pontszám
1)	Igaz	1 pont
2)	Hamis	1 pont
3)	Hamis <i>Megjegyzés: A 3) kérdés esetén pont csak akkor adható, ha az indoklás is helyes.</i>	1 pont
4)	Hamis	1 pont
5)	Hamis	1 pont
6)	Igaz	1 pont
Indoklás:	3) Az egyes munkafajták bére soha nem lehet azonos, a munkák különbsége tartósan eltérő béreket eredményez, mert a munkabérnek tükröznie kell a tevékenység jellegét, hatékonyságát, és biztosítani kell az adott személy humántőke befektetéseiinek megtérülését is.	

III. Számítást, ábrázolást igénylő feladatok

6. feladat

(2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10 pont)

Sorszám	Válasz	Pontszám						
	<p>Az alábbi ábra a teljes megoldást mutatja, az egyes feladatrészekhez tartozó megoldás az alkalmazott betűjelzés alapján azonosítható.</p> <div></div>							
6.1.	<p>Az $I = p_x \cdot x + p_y \cdot y$ képlet és az adatok alapján: $6400 = 800x + 160y$, rendezve: $y = 40 - 5x$</p> <p>Az ábrán az I_0 egyenes (tengelymetszetei: $x = 8$ és $y = 40$)</p>	<p>1 pont</p> <p>1 pont</p>						
6.2.	<p>az eredmények:</p> <table><tr><th>Kérdés</th><th>Válasz</th></tr><tr><td>Mennyi y jószágot képes vásárolni a fogyasztó maximálisan?</td><td>40 (= $6\,400/160$)</td></tr><tr><td>Mennyi x jószágot vásárolhat a fogyasztó, ha 20 db y jószágot vásárol, és minden pénzét erre a két termékre költi?</td><td>4 {$=(6\,400 - 20 \cdot 160)/800$}</td></tr></table>	Kérdés	Válasz	Mennyi y jószágot képes vásárolni a fogyasztó maximálisan?	40 (= $6\,400/160$)	Mennyi x jószágot vásárolhat a fogyasztó, ha 20 db y jószágot vásárol, és minden pénzét erre a két termékre költi?	4 { $=(6\,400 - 20 \cdot 160)/800$ }	<p>1 + 1 = 2 pont</p>
Kérdés	Válasz							
Mennyi y jószágot képes vásárolni a fogyasztó maximálisan?	40 (= $6\,400/160$)							
Mennyi x jószágot vásárolhat a fogyasztó, ha 20 db y jószágot vásárol, és minden pénzét erre a két termékre költi?	4 { $=(6\,400 - 20 \cdot 160)/800$ }							
6.3.	<p>$I = p_x \cdot x = 12 \cdot 800 = 9\,600$ $y_{\max} = I/p_y = 9\,600/160 = 60$</p>	<p>2 pont</p>						
6.4.	<p>Az I_1 egyenest lásd az ábrán (tengelymetszetei: $x = 12$ és $y = 60$)</p> <p>Az optimális választás: x jószágmenyiség: = 6 y jószágmenyiség: = 30</p>	<p>1 pont</p> <p>1 pont</p>						
6.5.	<p>$p_x' = 2 \cdot 800 = 1\,600$ Az új egyenes egyenlete: $9\,600 = 1\,600x + 160y$, rendezve: $y = 6 - 10x$ Az ábrán lásd a szaggatott vonalat (tengelymetszetei: $x = 6$ és $y = 60$)</p> <p>Értékelés: A fogyasztó reáljövedelme csökkent/kevesebbet tud vásárolni, ezért csak alacsonyabb közömbösségi görbét érhet el.</p>	<p>1 pont</p> <p>1 pont</p>						

7. feladat**(6 + 4 = 10 pont)**

Sorszám	Válasz	Pontszám																																													
7.1.	<p>Az alkalmazott képletek:</p> <p>Határtermék: $MP_L = \frac{\Delta Q}{\Delta L}$</p> <p>Átlagtermék $AP_L = \frac{Q}{L}$</p> <p>Határtermék-bevétel: $MRP_L = MP_L \cdot MR$</p> <p>Az outputpiacon versenyző vállalat határbevétele megegyezik a piaci árral: $MR = P = 2000$</p> <table><tr><td>L</td><td>0</td><td>10</td><td>20</td><td>30</td><td>40</td><td>50</td><td>60</td><td>70</td></tr><tr><td>Q</td><td>0</td><td>200</td><td>700</td><td>1500</td><td>2000</td><td>2400</td><td>2700</td><td>2800</td></tr><tr><td>határtermék</td><td>-</td><td>20</td><td>50</td><td>80</td><td>50</td><td>40</td><td>30</td><td>10</td></tr><tr><td>átlagtermék</td><td>-</td><td>20</td><td>35</td><td>50</td><td>50</td><td>48</td><td>45</td><td>40</td></tr><tr><td>határtermék bevétel</td><td>-</td><td>40000</td><td>100000</td><td>160000</td><td>100000</td><td>80000</td><td>60000</td><td>20000</td></tr></table> <p>Pontozás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Helyes kitöltésért soronként maximálisan csak 2 pont adható. - Hibás, vagy hiányos kitöltés esetén minden helyes 3 számadat meghatározásáért 1 pont adható.	L	0	10	20	30	40	50	60	70	Q	0	200	700	1500	2000	2400	2700	2800	határtermék	-	20	50	80	50	40	30	10	átlagtermék	-	20	35	50	50	48	45	40	határtermék bevétel	-	40000	100000	160000	100000	80000	60000	20000	6 pont
L	0	10	20	30	40	50	60	70																																							
Q	0	200	700	1500	2000	2400	2700	2800																																							
határtermék	-	20	50	80	50	40	30	10																																							
átlagtermék	-	20	35	50	50	48	45	40																																							
határtermék bevétel	-	40000	100000	160000	100000	80000	60000	20000																																							
7.2.	<p>Az optimális munkafelhasználás annál a termelési szintnél van, ahol a határtermék-bevétel megegyezik a tényező-határköltséggel, azaz $MRP_L = MFC_L$.</p> <p>A tényező-határköltség az inputpiacon versenyző vállalat esetében megegyezik a termelési tényező árával, tehát $MFC_L = P_L = 60\ 000$.</p> <p>Az optimális munkafelhasználás a táblázat adataiból visszakeresve tehát L = 60, az ehhez tartozó Q = 2 700.</p> <hr/> <p>A vállalat költségének teljes egésze a munkafelhasználásból származik, ezért a kifizetett munkabér megegyezik az összköltséggel.</p> <p>$TC = VC = L \cdot P_L = 60 \cdot 60\ 000 = 3\ 600\ 000$</p> <p>$TR = P \cdot Q = 2\ 000 \cdot 2\ 700 = 5\ 400\ 000$</p> <p>$T\pi = TR - TC = 5\ 400\ 000 - 3\ 600\ 000 = 1\ 800\ 000$</p>	<p>2 pont</p> <hr/> <p>2 pont</p>																																													

8. feladat**(5 + 4 + 1 = 10 pont)**

Sorszám	Válasz	Pontszám																														
8.1.-8.2.	<p>Az alábbi megoldás együttesen tartalmazza a 8.1. és a 8.2. kérdésekre adandó választ is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A fehér mezőben lévő adatok és a számlák rendszere a 8.1. kérdéshez, - a színezett mezőben lévő adatok a 8.2. válaszhoz tartoznak. <table> <tr> <td>HÁZTARTÁS</td><td>VÁLLALAT</td><td>ÁLLAM</td></tr> <tr> <td>C = 4600</td><td>W = 5700</td><td>S_Á = 500</td></tr> <tr> <td>S_H = 500</td><td>TR_H = 800</td><td>T_V = 1900</td></tr> <tr> <td>T_H = 1400</td><td>W = 5700</td><td>TR_H = 800</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td>G = 2 000</td></tr> <tr> <td>ÁRUPÍAC</td><td>TŐKEPIAC</td><td></td></tr> <tr> <td>Y = 12600</td><td>I = 6 000</td><td>S_H = 500</td></tr> <tr> <td>C = 4600</td><td></td><td>S_V = 5000</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td>S_Á = 500</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> </table>	HÁZTARTÁS	VÁLLALAT	ÁLLAM	C = 4600	W = 5700	S _Á = 500	S _H = 500	TR _H = 800	T _V = 1900	T _H = 1400	W = 5700	TR _H = 800			G = 2 000	ÁRUPÍAC	TŐKEPIAC		Y = 12600	I = 6 000	S _H = 500	C = 4600		S _V = 5000			S _Á = 500				
HÁZTARTÁS	VÁLLALAT	ÁLLAM																														
C = 4600	W = 5700	S _Á = 500																														
S _H = 500	TR _H = 800	T _V = 1900																														
T _H = 1400	W = 5700	TR _H = 800																														
		G = 2 000																														
ÁRUPÍAC	TŐKEPIAC																															
Y = 12600	I = 6 000	S _H = 500																														
C = 4600		S _V = 5000																														
		S _Á = 500																														
8.1.	<p>Pontozás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Egy folyótétel számla adatainak hibátlan felírásáért 1 pont adható - Hibás számla nem pontozható. 	5 pont																														
8.2.	<p>A kiegészítést és a számszerű értékek meghatározását a következőképpen értékeljük:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ha minden kiszámított érték helyes, és a megfelelő helyen szerepel 4·1 = 4 pont adható. - Ha számszerű adatok nélkül, csak a hiányzó tételek betűjelének helyes elhelyezése történik meg, akkor maximálisan 2 pont adható (egy folyótétel számla helyes kiegészítése 0,5 pontot ér). - Ha a hiányzó 4 tétel valamelyikét hibásan helyezi el a vizsgázó, és nincs számszerű érték sem, akkor az elhelyezésért nem kaphat pontot. - Ha a hiányzó adatok számszerű értékét helyesen meghatározza a vizsgázó, de a folyótételszámlán nem helyezi el, akkor egy helyes adat kiszámítása 0,5 pontot ér. 	4 pont																														
8.3.	<p>A rendelkezésre álló jövedelem az elsődleges és a származékos jövedelmek egyenlege, ezért</p> $Y_{di} = W - T + TR = 5\,700 - 1\,500 + 250 = 5\,100$	1 pont																														

9. feladat (2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10 pont)		
Sorszám	Válasz	Pontszám
9.1.	<p>Abból indulunk ki, hogy az egyensúly egyidejűleg az áru és a pénzpiacon is fennáll, ezért a következő két feltételnek kell teljesülnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az árupiaci egyensúly feltétele: $Y = Y^D = C + I + G$, azaz $Y = 1\,460 + 0,8 \cdot (Y - 1\,500 + 250) + 2\,700 - 10i + 940$ rendezett alakban $Y = 20\,500 - 50i$ (1) - A pénzpiaci egyensúly feltétele: $M^D = M^S/P$, azaz $2\,400/6 = 400 = 100 + 0,02 \cdot Y - 10 \cdot i$ rendezett alakban $i = 0,002Y - 30$ (2) <p>Az egyenletrendszer megoldása többféleképpen is lehetséges. pl: (1) egyenletbe az i helyére beírjuk a (2) egyenletet: $Y = 20\,500 - 50(0,002Y - 30) = 22\,000 - 0,1Y$ azaz $Y = 22\,000/1,1 = \mathbf{20\,000}$</p>	2 pont
9.2.	<p>Az Y ismeretében a (2) egyenletből lehet legrövidebben a kamatláb nagyságát meghatározni: $i = 0,002 \cdot Y - 30 = 0,002 \cdot 20\,000 - 30 = 40 - 30 = \mathbf{10}$</p>	2 pont
9.3.	<p>$C(Y_{di}) = 1\,460 + 0,8(Y - T + TR)$ képlet alapján $C(Y_{di}) = 1\,460 + 0,8(20\,000 - 1\,500 + 250) = 1\,460 + 15\,000$ $\mathbf{C(Y_{di}) = 16\,460}$</p>	2 pont
9.4.	<p>A nominálbért az egyensúlyi reálbér alapján számíthatjuk ki: $L^D = L^S$ $18\,000 - 30W/P = 7\,000 + 20W/P$, ezért $\left(\frac{W}{P}\right)_e = 220$ Ha a $P = 6$, akkor $\mathbf{W = 6 \cdot 220 = 1\,320}$</p>	2 pont
9.5.	<p>A foglalkoztatás értékét valamelyik munkapiaci függvényből az egyensúlyi reálbér behelyettesítésével kapjuk meg: $L^S = 7\,000 + 20 \cdot 220 = 11\,400$ $\mathbf{L_{fogl} = L^S = L^D = 11\,400}$</p>	2 pont